

Posudek vedoucího práce:

Hodnocená bakalářská práce: Gabriela Rafaelová: *Muslimské představy o nebi podle Islámské knihy mrtvých*, 2023, rkp 39 stran

Univerzita, fakulta, institut: Katedra kulturních a náboženských studií, PdF UHK

Studijní obor: Transkulturní komunikace

Vedoucí práce: Lukáš de la Vega Nosek, Ph.D.

Oponent práce: doc. David Bouma, Ph.D.

Hodnocení vedoucího práce:

Originálnost a vhodnost tématu: **A**

Myšlenkové zpracování, invence: **E**

Metoda práce: **D**

Formální zpracování práce: **E**

Stylistické a gramatické zpracování práce: **E**

Komunikace studentky a spolupráce s vedoucím práce: **C**

Návrh na výsledné hodnocení: D

Otázka k obhajobě: *I po opětovném přečtení mi není jasné, důvod a obsah transkulturní reflexe vašeho tématu. Prosím, vysvětlíte mi ještě jednou, co myslíte termínem transkulturalita, co myslíte termínem transkulturní reflexe, a vše mi propojte v aplikaci nad četbou Islámské knihy mrtvých.*

Podrobně:

I) Originálnost a vhodnost tématu (navržené hodnocení A)

Aspirantka si téma předkládané bakalářské práce vybrala sama. Téma je samo o sobě velmi zajímavé, i když interpretačně velmi náročné. V ideálním případě se měla zásadně představit literárně-historické pozadí analyzované knihy. Následně měl být představen obsah knihy v ucelené pasáži. Následně mohla být analýza opřena o komparaci s deskripcí muslimské eschatologie opřené o Korán, hadíthy... Také mohlo být téma propojeno s mezináboženskou problematikou a komparací s židovskými a křesťanskými představami, případně s Egyptskou či Tibetskou knihou mrtvých.

Aspirantka s tématem zápasila od počátku. Limitovala jí neznalost cizích jazyků, pražádná zběhlost v čtení či psaní odborných textů, velmi slabá představivost a žádná kreativita. Aspirantka mnohokrát byla nucena práci přepracovat v dílčích aspektech a na dílčích pasážích. Krásné téma, které však nebylo dostatečně zužitkováno a výsledek kulhá po všech stránkách. I přes uvedené slabiny na konec práci doporučuji k obhajobě.

II) Myšlenkové zpracování, invence (navržené hodnocení E)

Autorka práci rozdělila do pěti klíčových kapitol, kterým předložila **úvod** (1. Úvod, s. 9-11) a shrnula v závěru (7. Závěr, s. 36). V úvodu představuje především základní důvody k sepsání tohoto typu bakalářské práce. Hovoří např. o tom, že po přečtení knihy *Bez dcerky neodejdu*, zavrhl všechny muslimy a muslimky. Je zde zmíněna i metoda a základní otázka.

V druhé kapitole se autorka – alespoň dle názvu - zabývá kontextem analyzované Islámské knihy mrtvých (dále jen IKM), tak jak jej zpracoval německý badatel Helmut Werner (2. *Islámská knihy mrtvých podle Helmut Wenera*, s. 12-18). Pasáž je ovšem spíše shrnutím téměř celé deskripce muslimského náboženství (Muhammadův život, hadíthy, Korán...). Poměrně zmatečně zde autorka propojuje základní prvky a formy islámu. Užívá zde ovšem řadu floskulí („*Muhammad předčítal sůry přátelům u Káby.*“ s. 12 – jak mohl předčítat sůry, když ještě nebyl Korán, ani sůry?) Zmatečně zde předkládá otázku tzv. satanských veršů (s. 12nn). Pokouší se na poměrně krátkém prostoru hovořit o celku islámu. Je ovšem otázkou, proč tak činí, když název kapito-

ly směřuje k logicky přijatelnému zakontextování analyzované knihy. To je jistě závažnou chybou. I když několik informací poskytne, ze sekundární literatury by mohla vytěžit více.

Ve třetí kapitole představuje autorka eschatologii (3. *Eschatologie*, s. 19-21). Je s podivem, že autorka do názvu nevkládá specifikaci zde předkládané eschatologie. Má na mysli eschatologii islámu, nebo eschatologii IKM? Již z prvních odstavců je jasné, že jde o eschatologii islámu. Ovšem proč? Má to znamenat, že se autorka v další části dostane k nějaké podobě komparace mezi islámskými představami a představami obsaženými v IKM? Kapitola je strukturována podle dílčích témat (stav barzách, most Sírat, očekávaný Mahdí, soudný den...). Vedle řady nepřesností zmíním jen chybné představení role Mahdího. Autorka o něm hovoří jako o vojevůdci, a kompletně předává sunnitský narativ. Kde je ovšem šíitské narativ? Který má pro eschatologii mnohem zásadnější roli?

Ve čtvrté kapitole předkládá popis ráje (4. *Nebeský ráj*, s. 22-30). Opětovně z názvu kapitoly není jasné, zdali se autorka chce věnovat již představám IKM, nebo islámu jako celku. Všímá si zde několika věřených skutečností (stupně ráje, hurisky, a další dobra ráje). Dvě podkapitoly věnuje andělům a smrti, a vznešeným zapisovatelům. Opětovně poměrně nepřesně předkládá islámskou víru v anděly.

V páté kapitole se zabývá peklem (5. *Peklo*, s. 31-34). Nemusím dodávat, že z názvu kapitoly opět není jasné, jakou podobu pekla chce předložit. Opětovně sem zařazuje nejasně kapitolu o Nebe vs. peklo. To má jít o komparaci? Proč? Co komparuje? Představy Koránu a hadíthů, nebo IKM?

V šesté kapitole přidává transkulturní reflexi (6. *Transkulturní reflexe*, s. 35). Kapitola je jistě klíčová pro studovaný obor, ovšem provedení není ideální. Autorka zde mj. píše: „*Transkulturní reflexe představuje komplexní zkoumání myšlenky posmrtného života a nebe z pohledu náboženských alternativ. Tato reflexe je multidimenzionální a zahrnuje analýzu představ o nebi, vyobrazení nebe, víry a jejího vlivu. Dále reflexe spočívá v porovnávání muslimských představ o nebi s koncepty posmrtného života v jiném paradigmatu. Komparace umožňuje identifikovat společné prvky a odlišnosti v chápání posmrtného života a zároveň nabízí prostor pro nalezení spojení a porozumění v islámské náboženské tradici....*“ Z autorčina podání vyplývá, že každá transkulturní reflexe, která se nezabývá posmrtnými představami, není transkulturní reflexí. To je pochopitelně chybné. I zde se tedy zdá jasné, že autorka jednak moc nerozumí tématu svého studia, nerozumí analyzované knize, neumí formulovat odborný text.

Pro celek práce toto však nemá větší vliv a práce je i tak ucelená a snad i pochopitelná.

Přes všechny nepřesnosti, chyby, nepochopitelnosti a nejasnosti, nakonec práci doporučuji k obhajobě.

III) Metoda práce (navržené hodnocení D)

Součástí každého odborného textu, i bakalářské práce, by měla být zpráva o metodě. Tato práce se předložením užití metody zabývá především v úvodu. Později pak v kapitole o transkulturní reflexi. Nejprve se autorka věnuje motivům, potažmo cíli práce:

s. 9: „*Bakalářská práce se zabývá muslimskými představami o nebi, přičemž hlavním zdrojem je Islámská kniha mrtvých, ze které ve velké části teorie vycházím.*“

s. 11: „*Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu a porozumění muslimských představ o nebi podle zdrojů islámské tradice jako je korán, ale především na Islámskou knihu mrtvých.*“

s. 11: „*Výzkumnou otázkou, kterou si tedy pokládám zní: Jakým způsobem popisují muslimové nebe?*“

To jsou poměrně dobře uchopené badatelské otázky. Ke zvolené metodě je třeba kriticky říci, že je velký rozdíl mezi analýzou islámské eschatologie z Koránu a z IKM. Navíc autorka evidentně tyto dva postupy propojuje a nečiní mezi nimi rozdílu. To je velká chyba. Navíc mi zde chybí důkladnější pojednání o postupu analýzy.

I přes to, však bakalářskou práci považuji za obhajitelnou.

IV) Formální zpracování práce (navržené hodnocení E)

Bakalářská práce je z formálních hledisek velmi slabá. Je evidentní, že autorka vůbec nečte odborné texty. Poznámkový aparát, parafráze, nedostatečně okomentované citace z Koránu (často autorka odkazuje na Wernerův úvod k analyzované knize, místo pravé citace překladu Koránu z Hrbkova překladu, viz s. 14, pozn. 13-14, s. 16, pozn. 18-19...).

Odkazy v pozn. pod čarou jsou leckdy nejasné, viz např. s. 21, pozn. č. 33. Ona publikace je kolektivní monografií, či sborníkem, proto měla autorka jasně odkázat na autora a patřičnou paginaci (případně s. 32, pozn. 73)

Občas užívá chybně anglické místo české transliterace:

- Al-Jannat, místo al-Džanna(t)
- Al-Masjid al-Aqsa, místo al-Masdžid al-Aqsá
- Al-Masjid al-Haram, místo al-Masdžid al-Harám
- al kawthar místo al-kawthar....

Jak jsem již upozornil, autorka není zběhlá ve čtení, natož pak v psaní odborného textu. I z těchto důvodů i přes slabiny práci doporučuji k obhajobě.

V) Stylistické a gramatické zpracování práce (navržené hodnocení E)

Stylistických kostrbatostí je v práci veliké množství, nebudu je zde překládat. Práce je psána velmi slabě, často se informace opakují, často autorka užívá řečnických otázek, které nejsou vhodné pro odborný text.

Upozorním na poměrně zásadní chybu, kdy autorka v celé práci užívá termínu korán s minuskulou místo Korán s majuskulou, což je poměrně zažitý český úzus i v religionistické odborné literatuře.

Z důvodu toho, že autorka v akademické práci dále nechce pokračovat, že nevyšla z akademického prostředí a celé sepsání pro ni bylo velmi obtížné, tak naznačené chyby jsou v přijatelné míře.

Práci tak doporučuji k obhajobě i z tohoto úhlu pohledu.

VI) Komunikace studenta a spolupráce s vedoucím práce (navržené hodnocení C)

Psaní bakalářské práce je minimálně roční proces vzájemného setkávání, diskuzí, tříbení myšlenek, nalézání pokusů a omylů. Jde o výměnu mailů, společných setkání a konzultací. Společného hledání adekvátní literatury, sepisování první, druhé, třetí verze. S autorkou jsme se sice domluvili na tomto skvělém tématu. Kontaktovala mne sice průběžně, ale v delších časových intervalech. Její styl a skills v psaní odborného textu bylo od počátku klíčovým nedostatkem. Neschopnost četby v jiném jazyku jí limitovalo v uchopení celé práce. V posledních týdnech jsme si práci významně vyměňovali a posunovali ji k lepší výsledné formě. Dodělávali jsme také řadu formálních nedostatků. Autorka udělala chybu v tom, že téma odsunovala na poslední chvíli, dlouho jí trvalo, než analyzovanou knihu vůbec přečetla. Začala psát pozdě. Schopnost sepsat odborný text je klíčovým hodnocením studia na VŠ. Autorka bakalářskou práci sepsala, v poměrně ucelené formě. Přes řadu nedostatků ji považuji za obhajitelnou.

Souhrnné hodnocení:

Předkládaná bakalářská práce je dle mého soudu tématicky velmi vhodná pro tento obor. Autorka však téma nezpracovala dobře, ale přijatelně. Práce není dokonalá, ale je ucelená a poměrně kompaktní.

Práci doporučuji k obhajobě.

V Uhlířských Janovicích
Dne 31. 12. 2023

Lukáš de la Vega Nosek